

Důležitost důrazu na rovnost všech jako součásti lidstva

Jeho Svatost dalajláma

**(závěrečné poznámky celosvětového buddhistického shromáždění
v Novém Dillí, listopad 2011)**

Vážený starší buddhističtí bratři a sestry a všichni, kdo jste se zde shromáždili. Pro mne, jako buddhistického mnicha, je toto vážně velmi pohnutý a šťastný okamžik. Jako obvykle, ten, kdo hovoří jako poslední, už nemá moc co říct. Vše podstatné už bylo zmíněno.

Důležitost důrazu na rovnost všech jako součásti lidstva

Mým zájmem a cítěním je samozřejmě to, že jsem buddhista, avšak na další, hlubší úrovni jsem lidskou bytostí, jednou z téměř sedmi miliard lidských bytostí. Jsem jednou z nich. Lidstvo je sociální organismus, takže budoucnost každého jednotlivce plně závisí na zbytku lidstva. Takže ve svém vlastním zájmu musím vážně uvažovat o lidstvu.

Na základní úrovni, lidské úrovni, vím, že existuje asi sedm miliard lidských bytostí. Každá z nich chce šťastný život, nikdo z nich nechce utrpení, a každá z nich má právo ho dosáhnout. V tom není rozdíl. Jakoukoli náboženskou víru zastáváme nebo jsme-li nevěřící, z jakéhokoli sociálního prostředí pocházíme - bohatí, chudí, vzdělaní, nevzdělaní, z královské rodiny nebo žebráci, všichni jsme stejní a všichni máme stejné právo.

Myslím, že ve všech těch problémech, kterým jako lidstvo čelíme, klademe přílišný důraz na druhotnou úroveň, na rozdíly druhotné úrovně. Když pomyslíme na tu základní úroveň, že jsme všichni stejní lidští bratři a sestry, nebude důvod k hádkám, nebude důvod jeden druhého podvádět nebo se jeden na druhého dívat spatra. Jsme stejní. A skutečně si potřebujeme jasně uvědomit, že jsme stejní.

Budoucí šťastnější lidstvo je zájmem všech a zodpovědností všech. Ale my buddhisté, myslím téměř miliarda buddhistů, máme také zodpovědnost sloužit lidstvu. Myslím že motivace buddhy Šákjamuniho k dosažení osvícení byla

myšlena pro všechny cítící bytosti. Jeho celý život a veškeré učení bylo pro všechny cítící bytosti, ne pouze pro buddhisty.

Ohlédnutí za dvacátým stoletím

Podívejme se zpátky na dvacáté století. Myslím, že se stalo velmi, velmi důležitým stoletím v celé lidské historii. Vynalezli jsme mnohé dobré věci. Ale zároveň se stalo stoletím krveprolití, stoletím násilí. I ve jménu různých náboženství došlo k násilí a rozkolům. Takže se dvacáté století skutečně stalo stoletím krveprolití, stoletím násilí. Podle některých historiků bylo zabito přes dvě miliardy lidských bytostí. Kdyby takové neskutečné utrpení přineslo pro planetu něco dobrého, přineslo mírumilovnější a šťastnější svět, pak by takové množství utrpení mohlo být opodstatněno. Ale tak tomu nebylo. I na začátku dvacátého prvního století existují některé nezdravé záležitosti, nešťastné záležitosti tu i onde. To je myslím důsledek symptomu minulých chyb, minulých opomenutí.

I pokud jde o technologie, byli jsme svědky obrovských výhod, ale také posílení destrukce. Věda a technologie jako takové jsou skvělé, ale abychom je využívali konstruktivně, to záleží na našich srdcích. Záleží na srdci toho, kdo technologii a vědu a jejich znalosti využívá. Očekáváte-li, že lepší svět vznikne díky penězům, díky vědě, nebo díky technologii, je to omyl. Pokud opravdu chcete lepší svět, šťastnější svět, bude záležet na našich srdcích. U inteligence a vzdělání také není jisté, že přinesou lepší svět. Myslím, že ti, kdo působili potíže, byli velmi chytrí lidé, pokud šlo jejich mozek. Byla to tedy jejich motivace v jejich srdci: hněv, strach, nenávisť a podezíravost, které způsobily ty problémy.

Nutnost vnitřního míru na individuální úrovni

Takže prvně, abychom dvacáté první století učinili stoletím mírovým, musíme uvažovat o vnitřním míru. Míru nikdy není dosaženo deklaracemi, rezolucemi a slogany. Mír musí přijít přes vnitřní mír. To je jediná cesta. Takže abychom vytvořili šťastnější svět, musíme se konečně podívat na motivaci každého jednotlivce. Světové organizace jako Spojené národy nemohou zařídit mír. Mír musí přijít z vnitřního míru lidí, z míru na individuální úrovni.

Vyhnout se náboženskému pokrytectví

Kombinace jednotlivců, to je společnost, to je komunita. Ale zdá se, že lídři do společnosti přicházejí bez přílišného ohledu na morální principy, na etiku. Společnost se zajímá pouze o peníze a moc. A lidé v takové společnosti pak automaticky přemýšlí pouze o důležitosti peněz a moci. Nemůžeme jim to mít

za zlé, celá naše společnost tak uvažuje. Myslím, že mnozí nábožensky založení lidé zůstávají u pouhých slov. Mluví o Bohu, o Buddhovi, ale ve vlastním každodenním životě jim na nich nezáleží. My buddhisté se modlíme k Buddhovi, ale v běžném životě nás Buddha nezajímá, zajímají nás peníze, moc a dobré jméno. Co to je? Myslím že my, náboženští lidé, se někdy učíme pokrytectví. Modlíme se za cítící bytosti, ale skutečné činy? V těch nás netrápí práva druhých, jenom je využíváme. Myslím že mnozí další náboženští následovníci se také modlí. Modlí se k Bohu, věří v Boha Stvořitele, ale my, stvoření, nenasloucháme hlasu Stvořitele, jeho vedení.

Často říkám svým indickým přátelům, že Indové jsou srovnatelně více nábožensky založení. Modlí se k Šivovi, Ganéšovi, ke Ganéšovi myslím hlavně kvůli bohatství. Takže jsou skutečně zvyklí na uctívání a modlitbu. Myslím, že v každé domácnosti mají sošky bohů. Jenže v jejich životech je hodně korupce. Jak to? Žádný bůh ani buddha neřekl, že korupce je v pořádku. Měli bychom být čestní a spravedliví. Žádný velký učitel neřekl „Ó, měl bys co nejvíc vykořisťovat, já ti požehnám.“ Žádný bůh neřekl nic takového.

Pokud tedy přijmeme vyšší bytost jako Buddhu nebo Ježíše Krista nebo Mohameda a jiné, měli bychom se stát čestnými, pravdomluvnými lidmi. Tak i my sami získáme více sebedůvěry: „Nemám co skrývat, mohu každému říct, co si myslím, a na vše upřímně odpovědět.“ A potom přijde důvěra ostatních. Takže I ze sobeckého pohledu, být čestný a pravdomluvný je důležitým zdrojem vnitřní síly a sebedůvěry. Ano, existují lidé, kteří pěkně hovoří a usmívají se, ale když se podíváte na jejich motivaci, tak to je něco jiného. Jak k takovým lidem získat důvěru nebo úctu?

Být v praxi buddhismu upřímný

Jsem buddhista a svým buddhistickým bratrům a sestrám bych chtěl říct, že Buddhovo učení je nyní samozřejmě více než dva tisíce pět set let staré, ale přesto velmi relevantní pro dnešní svět. Celá řada nejlepších vědců nyní se skutečným nadšením touží po více informacích a více metodách, jak se vypořádat s destruktivními emocemi. Učení jsou skvělá, ale vážně mám pocit že se nyní objevují známky toho, že kvality některých *lámů* (duchovních učitelů) a *tulku* (reinkarnovaných lámů) upadly. To mi opravdu dělá starosti. Pokud někdo sám nevede ukázněný život, jak může učit jiné lidi? Abyste mohli ukázat správnou cestu ostatním, musíte sami po správné cestě kráčet.

Myslím, že všechny pozitivní věci už byly řečeny, takže mi zbývá pouze dotknout se těch negativních. Musíme je brát velmi, velmi vážně. Mám-li mluvit za sebe, jsem buddhistický mnich. Neustále se sleduji. Každé ráno, jakmile se probudím, si připomenu Buddhu a recituji některá jeho učení,

abych jaksi vytvaroval svou mysl. Zbytek dne se snažím trávit podle těchto principů: být upřímný, pravdomluvný, soucitný, mírný a nenásilný. Takže doufám, mí buddhističtí bratři a sestry, že když mluvíte o *Buddhadharmě* (učení Buddhy), podporujete *Buddhadharmu* a šíříte *Buddhadharmu*, tak že ji nejprve ze všeho šíříte ve svém srdci. Tak to je první a velmi, velmi důležitá věc: *Buddhadharma*.

Samozřejmě, že ostatní hlavní světové náboženské tradice mají stejný potenciál přinést vnitřní mír a tak vytvořit lepší svět. Avšak důležitým aspektem buddhismu, džinismu a části tradice sánkhja, je důraz na důležitost jednotlivců. Konečnou teorií nebo světovým náhledem je sebevytvoření. A také věříme v zákon kauzality: pokud jsou tvé činy správné, přinesou pozitivní výsledky. Pokud jsou zlé, budou se dít špatné věci. Takže kvůli zákonu kauzality, děláte-li špatné věci, Buddha vás nemůže zachránit. Buddha učil: „Ukáži vám cestu k *nirváně* (svobodě od veškerého utrpení), ale zda jí dosáhnete, nebo ne, je plně na vás. Nemohu vás vést požehnáním.“ Buddha nikdy neřekl, že by nás mohl osvobodit požehnáním.

Jste tedy svými vlastními pány. Takový způsob učení je podle mě velmi, velmi nápomocný. Vše záleží na našich vlastních činech. A činy, ať už pozitivní nebo negativní, zcela závisí na motivaci. Myslím, že takto může *Buddhadharma* zásadně přispět k vnitřnímu míru.

Harmonie mezi různými buddhistickými tradicemi

Jak jsem zmínil včera při setkání s Lídry z Barmy, Laosu a některými dalšími, v minulosti lidé kvůli názvům jako “hínájána,” “mahájána” a “tantrajána,” získali dojem, že tyto tři *jány* jsou něco skutečně rozdílného a odděleného. To je velký omyl. Jak jsem krátce zmínil dnes ráno, théravádová tradice, neboli tradice pání, je základem *Buddhadharmy* a také praxe *vinaji* (mnišských slibů a disciplíny) je základem *Buddhadharmy*.

Podívejme se na Buddhu samotného, na jeho životní příběh. Oholil si hlavu a potom se stal mnichem. To byla praxe *silá*, (etická sebedisciplína). Poté se šest let věnoval meditaci. To byla praxe *samádhi* (pohrouženého soustředění) a také praxe *vipásany* (výjimečně vnímavé mysli). Touto cestu nakonec dosáhl osvícení. Takže třemi cvičeními jsou *silá*, *samádhi*, *panňá* (rozlišující vědomí, moudrost) nebo *vipásana*. Takže my, jeho následovníci, musíme také jít tou cestou. Bez praxe sebedisciplíny, bez praxe *vinaji*, jak bychom mohli rozvinout *šamathu* (klidnou a ukotvenou mysl) a *vipásanu*? Těžko. Takže páníjská tradice je základem *Buddhadharmy*.

A nadto myslím přichází praxe *Pradžňápáramitá súter* (*Súter dokonalosti moudrosti*) sanskrtské tradice se svým důrazem na *nirodha* (pravé ustání utrpení a jeho příčin, pravý zánik), třetí vznešenou pravdu. Takže toto další vysvětlení je důležité. Co je *nirodha*? Buddha vysvětlil možnost odstranění naší nevědomosti. Jakmile jednou dokonale odstraníme nevědomost ze své mysli, to bude *nirodha* nebo *mókša* (vysvobození). To je další vysvětlení. A potom také *magga* (cesta nebo porozumění pro dosažení pravého zániku, čtvrtá vznešená pravda) je dalším vysvětlením.

Na základu pálijské tradice tedy přichází sanskrstá tradice jako první patro. Jinými slovy, první je přízemí, tím je pálijská tradice: praxe *bhikšu* (mnicha), sebedisciplína, *сила*. Na něm stojí první patro, *Pradžňápáramitá sútry* a také *abhidharma*, (zvláštní témata znalosti) a druh *abhidharmy*: učení o moudrosti, šest *páramit* (dalekosáhlých přístupů, dokonalostí) nebo deset *páramit*. A nad tím je buddhistická tantrajána, vizualizace božstev založená na praxi *vipássany*, *šamathy* a *bódhičitty* (mysli zaměřené na dosažení osvětlení ku prospěchu všem). To jsou tedy přízemí, první patro a druhé patro. Tak to je. Bez přízemí není možné postavit ostatní. Myslím že budhističtí bratři a sestry zde by toto měli vědět.

Samozřejmě, že já nemám žádnou autoritu, sám sebe považuji za studenta. Kdykoli mám čas, vždy studuji a čtu, čtu, čtu. Pokud jde o tibetský buddhismus, asi tři sta svazků bylo do tibetštiny přeloženo z indických jazyků: páli, sanskrtu a něco z nepálštiny. Takže kdykoli mám čas, čtu, přemýšlím a studuji těchto tři sta svazků. Má znalost je samozřejmě o něco lepší než těch lidí, kteří se těchto tří set svazků nikdy nedotkli. (Na základě této znalosti) jak studuji tyto knihy, jsem vyvinul plné přesvědčení, že praxe trojího cvičení je velmi, velmi zásadní.

Stát se správnými mnichy

Takže na prvním místě jsme buddhisty. At' théravadoví, mahájánoví nebo tantrajánoví, všichni musíme být ryzími následovníky Buddha. To je velmi důležité. Jasně? Abychom se stali Buddhovými následovníky, nestačí jen obléknout mnišské roucho, roucho *bhikšu*. Takové lidi nemůžeme nazývat buddhistickými mnichy. Nemůžeme říct, že by byli dobrými mnichy nebo dobrými *bhikšu*. Pouhá změna oděvu je velmi snadná. Potřebujeme se ale změnit zde, ve svých srdcích a v mysli, abychom se stali ryzími Buddhovými následovníky. Abyste se stali buddhistickými mnichy, musíte vážně praktikovat sebedisciplínu. Někdy se to jeví jako „Nechme Buddhovi všechnu těžkou práci, my můžeme mít luxusní život.“ Jak? Jak byste mohli? Jste-li Buddhovými mnichy, musíte následovat Buddhovu vlastní cestu: šest let tvrdé praxe. Musíme následovat jeho příklad.

Jak jsem zmínil včera, jeden přítel mluvil o jakési mezeře nebo zdi mezi pálijskou a sanskrtskou tradicí. Taková zed' nikomu neprospěje. Musíme se scházet a sdílet. Existuje spousta věcí které se můžeme naučit ze svých tradic, ze svých *pratimókša* (mnišských slibů). Takže pravidelnější setkání, a to nejen ceremoniální, ale vážná setkání, vážné diskuse, jsou velmi, velmi zásadní. To je jedna věc.

Záležitost oživení plného svěcení mnišek

A pokud jde *bhikšuní* (plně vysvěcené mnišky) tak jak víte, od začátku podporuji oživení *bhikšuní* v tradici mulasarvastiváda (kterou následují v Tibetu a v Mongolsku) Avšak musíme postupovat podle textů *vinaji*. Kdybych měl nějaké zvláštní Právo vystupovat jako diktátor, mohl bych říct „musíte to udělat takto.“ Ale tak to být nemůže. Musíme následovat *vinaja* texty, texty mulasarvastivády, a také texty dharmagupty (následované ve východní Asii) a théravádové texty (následované v jihovýchodní Asii).

Vidíte, to je velmi důležité téma, o kterém musíme ve vší vážnosti diskutovat. Toto rozhodnutí je mimo moji kontrolu. Co ale mohu rozhodnout, je uvedení stejné úrovně studia, jako mají velké monastické instituce, do všech ženských klášterů tibetské komunity. A nyní už máme mnišky, které získávají titul *gešema* (doktorka buddhistické filosofie), dobré učence.

Čas od času diskutujeme o záležitosti *bhikšuní* a nevyhnuli jsme se tomu ani při této příležitosti. Ukázal jsem vám poslední výzvu buddhistického Lídra z Laosu a také z Barmy. Budeme pokračovat ve vážných diskusích a jsem si jist, že nakonec dosáhneme nějaké dohody.

Myslím, že to je vše. Děkuji.